

Jørn Sigurd Maurud
Riksadvokat

09. 06. 2024

Cannabisklubb for sikring av folkehelse og rettigheter

Alliansen for rettighetsorientert ruspolitikk (AROD) har ikke hørt fra påtalemyndigheten etter at Statsadvokat Sturla Henriksbø satte norsk rettstradisjon 200 år tilbake ved å motsette seg prøvelsesretten på rusfeltet. Statsadvokaten motsatte seg i 2022 klare føringer og beskyttet slik sitt politiske partis ruspolitikk fra konstitusjonell kritikk, og siden har AROD ventet på at Riksadvokaten skal disiplinere Henriksbø for sitt svik.

Vi har også hatt en serie sivile ulydighetsaksjoner for å gjenreise rettsstaten og sørge for effektiv minoritetsbeskyttelse. Til sammen er over en kilo cannabis delt ut i varslede aksjoner, uten at tiltale er tatt ut, hvilket vitner om en brytningstid. Det positive med at den høyere påtalemyndighet ikke agerer er at begreper som terskelverdier og spredningsfare har mistet sin troverdighet, men vilkårlig forfølgelse fortsetter og rettsstaten lider under mangel på et effektivt rettsmiddel. Cannabiskafeen på Bislett var et direkte resultat av at Statsadvokat Henriksbø to år tidligere sviktet statens ansvar for rettighetssikring, og for å beskytte brukere og samfunn mot den destruktive dynamikken som forbudet medfører får Norge sin første cannabisklubb.

Folkehelseforbundet

[Folkehelseforbundet](#) knytter brukere og produsenter sammen, hvilket er omstridt. Allikevel, vi aksepterer ikke at tilbud og etterspørsel vris til en offer- og overgriperkontekst, vi har medlemmer som står opp for selvbestemmelse og rettssikring, og et styre som er villig til å sone for prinsippene som bygger en liberal rettstat. Om Riksadvokaten mener alvor med sin støtte til disse prinsippene, er det uansett ingenting å frykte, for Folkehelseforbundet bygger på en modell som 13 europeiske land aksepterer for sikring av folkehelse.

Vi forventer derfor at politi- og påtalemyndighet ikke saboterer dette tiltaket. Etter 60 år med ruspolitikk på totalitære premisser er det klart at kuren er verre enn sykdommen, og de siste ti år har folkehelseperspektivet erstattet det narkotikafrie idealet i FN og Europarådet. Det følger at forbudet ikke bare virker mot sin hensikt, men at målet bak loven er oppgitt – hvilket betyr at loven er uten grunnlag.

Det betyr også at regjeringen er ansvarlig for vilkårlig forfølgelse, og for politi- og påtalemyndighet står valget mellom å videreføre panikk eller ta et oppgjør med ukultur som

straffer på tilbakeviste premisser. Det er så enkelt. Rettsstatens garantier er klare, samtlige utredninger på rusfeltet svekker regjeringens posisjon, og etter rusreformrapporten er det ordensmaktens ansvar å ta et oppgjør med offentlig panikk.

Politiets ansvar

Politoloven er klar på at politiet enten alene eller sammen med andre skal beskytte mot alt som truer rettsikkerhet og rettsstat – og ingenting truer rettsstaten mer enn offentlig panikk, som er dokumentert av Rusreformutvalget. I den grad panikk har preget politikken vil ikke rettsstatsprinsipper være tilstrekkelig vektlagt og samfunnet vil være plaget av totalitære impulser. Dette har vært tilfellet i 60 år og det er unektelig at justisdepartementet har sviktet sitt fagansvar. Det er heller ingen tvil om at justisministeren beskytter en ukultur som må tas et oppgjør med, og Riksadvokaten er [klar](#) på at «Påtalemyndigheten – og domstolene der de involveres – har et særlig ansvar for at tvangsmiddelbruken skjer i overensstemmelse med norsk lov».

AROD takker i denne forbindelse for rundskrivet hvor Riksadvokaten ber statsadvokatene ta for retten det prinsipielle terrenget forbundet med avhengighetsbegrepet. Det er ikke mulig å avgjøre dette uten en rettighetsanalyse, og AROD forventer at påtalemyndigheten følger opp. Politiloven gjør klart at «politiet skal ikke ta i bruk sterkere midler uten at svakere midler må antas utilstrekkelige eller uhensiktsmessige, eller uten at slike forgjeves har vært forsøkt. De midler som anvendes, må være nødvendige og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig», men det er omstridt om forbudet oppfyller et legitimt formål. Om et regulert marked er bedre enn et kriminelt marked, vil forbudet ha et problem med menneskerettighetene, og politiloven og etiske retningslinjer er klare på at politi- og påtalemyndighet skal sikre effektiv rettighetsbeskyttelse.

Slik beskyttelse plikter politi- og påtalemyndighet å sørge for i etterspillet som følger av ARODs cannabiskafe på Bislett, men det er ikke sikkert at rettsstatens garantier respekteres. Tvert imot, vi har sett påtalemyndighet og domstoler beskytte forbudet mot konstitusjonell kritikk i 15 år, og Folkehelseforbundet oppstår som et borgervern etter flere tiårs ansvarsfraskrivelse. Det er i all enkelhet to veier videre, og om politiet påtreffer våre medlemmer eller dyrkere forventer vi at de får være i fred. Så lenge rettsprosessen etter ARODs cannabiskafe går på skinner ser vi ingen grunn til å kjøre flere saker gjennom rettssystemet og det beste for folkehelsen og rettsstaten er å la cannabisklubben fungere som et tryggingprosjekt mens de forfulgte venter på et effektivt rettsmiddel.

Slik kan politiet og Folkehelseforbundet sammen trygge helse, rettsstat, og rettsikkerhet i tider med offentlig panikk. Dette fenomenet kan ikke videreføres uten svikt i ledelse, og Rolleforståelsesutvalgets fokus på en konflikt mellom styringsjuss og rettighetsjuss avslører et systemisk problem. I den grad styringsjuss har vært prioritert, vil manglende rettighetsbeskyttelse være en realitet, og politiet har et selvstendig ansvar for å beskytte brukere og samfunn mot en politisk prosess på villspor.

Oppgjør med ukultur

Det sier seg selv at flere i politiet vil være imot cannabisklubben. Å se vekk fra at cannabis produseres og distribueres er stikk i strid med politiets tradisjonelle tilnærming, men det finnes ingen forskning som viser nytteeffekt av politiets metoder. Tvert imot, [forskning](#) viser at jo mer politiet blander seg, desto verre blir det, og det er derfor Folkehelseforbundet oppstår. Vi har grunnloven som fundament – hvilket regjeringen mangler – og i de tilfeller hvor politiet reiser sak, vil vi kreve full bevisføring og et rettsløp som viser forbindelsen til fortidens vilkårlige forfølgelse.

Grunnlovens § 89 gir domstolene «rett og plikt» til å kontrollere loven og avgjøre om forsvarerne av straff ivaretar bevisbyrden. Vitneplikten er klar, hundretusenvis av straffesaker omstridt, og justisministeren må besvare [spørsmålene](#) som den rettighetsorienterte debatten reiser. Om regjeringens straffelyst mangler prinsipiell forankring, kommer Ansvarlighetsloven til anvendelse, og kravet om rettighets sikring kan ikke ignoreres uten at 200 års rettstradisjon ytterligere krenkes.

I de tilfeller hvor politiet griper inn forventes derfor at politi- og påtalemyndighet bidrar til et effektivt rettsmiddel, slik Riksadvokaten legger opp til i rundskrivet om mål og prioriteringer for 2024. Sett fra grunnlovens perspektiv er det ikke mulig å sykeliggjøre brukere eller demonisere selgere uten å vurdere forholdet til menneskerettighetene, og politijurister eller statsadvokater som beskytter systemet mot konstitusjonell kritikk vil få kjenne grunnlovens vekt.

Det betyr at landssvikerkampanjer og lignende verktøy vil tas i bruk. AROD har gått [frem](#) med slike kampanjer før, og det er på det rene at statsadvokater har plikt til å støtte kravet om sikring av ruspolitikken. Rent faktisk, fordi staten i 15 år har satt rettsstatsgarantier til side for å videreføre vilkårlig forfølgelse, er det langt større fallhøyde for politijurister enn dyrkere og brukere. Det handler om å være på rett side av historien og etter 60 år med en ruspolitikk på tilbakeviste totalitære premisser betyr det at de ansvarlige for straff må forklare seg for en uavhengig, upartisk, og kompetent domstol.

AROD og Folkehelseforbundet vil kjempe for ansvarlighet og for medlemmenes helse og rettssikkerhet, uavhengig av om politiet griper inn eller ikke. Jo flere medlemmer, desto mer minelegges et konstitusjonelt terreng, og om sak reises må ikke bare justisministeren vitne, men også helseminister og andre som har ignorert grunnlovens vekt på rusfeltet. Avskjæring av varslede vitnebevis vil være i strid med både EMK artikkel 13 og artikkel 6 nr. 3 bokstav d, og vi erklærer kamp mot enhver jurist som stiller seg i veien for vårt oppdrag for folkehelsen.

Riksadvokaten er fra før kjent med at AROD ikke vil stanse med sivil ulydighet før både politi og borgere kan være trygge på at ruspolitikken er innenfor konstitusjonens grenser. Folkehelseforbundet gjør det umulig å ignorere problemstillingen, for en hær av autonomiforkjempere strømmer til barrikadene. Vi har allerede over 100 medlemmer som står opp for selvbestemmelse, medisinske brukere som vil stå frem i pressen og forsvare egne

dyrkeprosjekter, og medlemmer fra samfunnstoppenes familier. Vi har eldre kreftsyke damer som er lei av å lete etter cannabis på gata som går i bresjen for produksjon, og jurister som ser frem til dyst. Vi tar ansvar hvor staten svikter, og Riksadvokaten bør velge side med omhu.

Ikke bare er det klart at rettighetskampen ikke kan stanses med totalitære metoder. Det er opplagt at Riksadvokaten vil bli husket av ettertiden for sitt bidrag til rettsstaten – og etter 60 år med ruspolitikk som gjør vondt verre, 22 år med minoritetsforfølgelse på tilbakeviste premisser, og 15 år med rettsløshet, er Folkehelseforbundet et nødvendig og legitimt tiltak for folkehelsen. Om vi skal unngå svenske tilstander er det opp til individer med integritet å stå opp for rettsstatens prinsipper, og vi forventer at Riksadvokaten står på grunnlovens side av historien.

Vi ser derfor frem til disiplinering av Statsadvokat Henriksbø, at Riksadvokaten erkjenner forbindelsen til fortidens vilkårlige forfølgelse, og at rettssikkerheten ivaretas mens vi venter på en sannhets- og forsoningskommisjon. Dette innebærer at påtalemyndigheten tar ansvar for rettsstaten ved at de ansvarlige for straff må vitne i forestående rettsløp, og at Folkehelseforbundets virksomhet ikke motarbeides.

I en brytningstid er vi grunnlovens fremste forsvarere. Konstruktivt orienterte krefter og faglig kompetanse trekkes mot oss, og Folkehelseforbundet vil være en viktig samarbeidsspiller i overgangen til et regulert marked. Best mulig overgang sikres gjennom minst mulig dramatikk, og bærekraftige samfunn er avhengige av lokal produksjon. Folkehelseforbundets virksomhet tilbyr erfaring og kompetanse som myndighetene trenger, og internasjonalt sørger ledere for at slik kunnskap utvikles og integreres. Rent faktisk, det er fordi Norge henger etter på viktige områder at Folkehelseforbundets prosjekt fremstår kontroversielt, og vi håper på positivt samspill for veien videre.

Med hilsen

A handwritten signature in black ink that reads 'Roar Mikalsen'. The signature is fluid and cursive, with the first name 'Roar' and the last name 'Mikalsen' clearly legible.

Roar Mikalsen

Leder for Alliansen for rettighetsorientert ruspolitikk